

ASPECTE ALE IMPACTULUI SOCIAL AL RĂSPÂNDIRII CREDINȚEI PENTICOSTALE ÎNTRE RROMII DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Ps. drd. Dan IORDAN

Pastor, Biserica Izvorul Mântuirii, București,

Drd. Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

danmaseda14@gmail.com

ABSTRACT: *Aspects of the Social Impact of the Spread of the Pentecostal Faith among the Roma in Dâmbovița County.*

This paper aims to analyze and present aspects related to the life of the Pentecostal Roma communities in Dâmbovița County, with a focus on the social and moral impact of the Pentecostal movement on them. Although the social integration of the Roma communities in Romania has been insufficiently addressed by society, the Pentecostal faith has played a significant role in this respect, bringing profound changes in the life and mentality of the members of these communities. After 1990, many Roma adopted the Pentecostal faith, and today there are about 4000 Roma Pentecostal believers living in towns such as Toflea (Galați County), Râmnicelul (Buzău), Ivești (Galați), Adjud and Zimnicea.

The change in attitudes among the Roma, caused by the adoption of the Pentecostal faith, has been considerable. Where previously there were legal problems and a lack of interest in the future, the faith has brought an awareness of the importance of purpose in life, leading to the abandonment of illegal activities and improved moral behavior. The Pentecostal Church has also contributed to the education of the Roma, many of whom have learned to read and write out of a desire to study the Bible. In addition, personal and community hygiene has been improved, leading to better organization and cleanliness.

Keywords: *Roma, faith, education, education, moral behavior, social behavior.*

Introducere

Această lucrare își propune să analizeze și să prezinte aspectele legate de viața comunităților penticostale de etnie rromă din județul Dâmbovița, cu

accent pe impactul social și moral al mișcării penticostale asupra acestora. Deși integrarea socială a comunităților rromice din România a fost insuficient abordată de către societate, credința penticostală a avut un rol semnificativ în acest sens, aducând schimbări profunde în viața și mentalitatea membrilor acestor comunități. După anul 1990, mulți rromi au adoptat credința penticostală, iar în prezent, în localități precum Toflea (județul Galați), Râmnicelul (Buzău), Ivești (Galați), Adjud și Zimnicea, trăiesc aproximativ 4000 de credincioși penticostali de etnie rromă.

Importanța convertirii în rândul persoanelor de etnie rromă

Un fapt important este că majoritatea rromilor penticostali sunt puternic convinși de realitatea pe care o trăiesc acum și ce implicații are convertirea lor la credința penticostală pentru ei și familiile lor. Lectura constantă a Bibliei reprezintă un imperativ pentru toți credincioșii, nu doar pentru preoți și pastori. Viața credinciosului trebuie direcționată după Scripturi, iar acest lucru este amplificat de către comunitatea religioasă ce își oferă permanent sprijinul spiritual. Astfel totul este văzut prin intermediul Scripturilor și orice obicei, ritual, stil de viață rrom care nu este conform principiilor biblice este abandonat. Scriptura, pentru rromi, a fost și un mijloc de alfabetizare, pentru că a fost manualul pe care mulți au învățat să citească.

Comuniunea spirituală dintre membrii bisericii locale¹ duce la puternice legături sociale și astfel se creează sentimentul unei comunități puternice în care sunt rromi integrați cu toții și fiecare este egal cu celălalt.²

Acest lucru furnizează comunităților de rromi integrarea socială necesară pe care comunitățile de români ortodocși sau de maghiari reformați, le-au refuzat-o până acum. Se poate vorbi despre o fragmentare a rromilor din punctul de vedere a tradițiilor lor profesionale. Întâlnim astfel căldărari, ursari, gabori, fiecare dintre aceștia dezvoltându-și un accentuat spirit de rivalitate și dispreț la adresa celor care nu aparțin aceluiași grup profesional. Mișcarea penticostală poate fi interpretată ca o modalitate de a depăși tocmai aceste bariere ce există între diverse comunități sau grupuri de rromi.

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Misiunea Bisericii în societate", *Timotheus – Incursiuni Teologice Tematice* 4 (2), 2017, pp. 57-76.

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Plea for Human Dignity", *Scientia Moralitas. Human Dignity - A Contemporary Perspectives*, The Scientia Moralitas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.

Acest lucru devine posibil prin promovarea unei unități a tuturor celor care cred și care îl urmează pe Hristos, indiferent de apartenența lor la o familie sau alta, la o tradiție profesională sau la alta.

Într-adevăr, convertirea are ca efect o restructurare totală a identității credinciosului și o integrare a acestuia în rețele sociale extrem de puternice. Comunitățile rrome devin astfel mult mai solide, deoarece biserica poate fi privită ca un instrument pe care oamenii îl folosesc pentru a dezvolta legături sociale și culturale. Accesul la o comunitate religioasă proprie, la o biserică proprie, la mijloacele necesare de a instituționaliza o cultură proprie și toate acestea în domeniul lor de trai și de activitate, fapt ce le permite accesul la o comunitate integrată și capabilă să depășească fragmentările social-politice ce caracterizează comunitățile tradiționale de rromi. Astfel, biserica³ nu se limitează la a fi centrul religios al vieții lor, ci și centrul cultural și social al lor. Importanța relațiilor de rudenie este depășită acum de cea a noilor relații de rudenie spirituală. Credinciosul devine astfel dator din punct de vedere moral să își ajute noii lui frați, aceasta ducând la legături puternice între comunități. Rromii găsesc astfel resursele necesare pentru a trăi o viață morală⁴, pentru a cultiva o etică a muncii și a crea relații sociale puternice. Aceasta va duce la o mobilitate socială și la o mai bună imagine a rromilor printre români⁵.

Rezultatele convertirii au dus la o restructurare a identității etnice. În centrul experienței cu privire la momentul convertirii religioase se află întotdeauna o puternică experiență spirituală.⁶ Cele mai importante consecințe sociale și culturale ale acestei masive convertirii religioase în rândul rromilor, înseamnă și o nouă modalitate de reconstrucție etnică.

Un alt aspect central al convertirii religioase la penticostalism în rândul persoanelor de etnie rromă îl reprezintă importanța acordată Bibliei și acceptarea ei ca fiind „Cuvântul lui Dumnezeu” ce reprezintă ghidul practic nu doar pentru realizarea unei conduite morale dar și pentru înțelegerea tuturor problemelor vieții.

3 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Biserica lui Dumnezeu, sursa unui Râu al Vieții și al Vindecării”, *Argeșul orthodox*, 2012, XI, nr.564.

4 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Precum Eu v-am iubit pe voi, să vă iubiți unul pe altul !”, *Argeșul orthodox*, IX, 2010, nr. 467, p.7.

5 *Mărturie personală*, Iordan Dan la data de 20.01.2020.

6 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Natura și scopul Legii Morale a celor sfinte Zece Porunci”, *Păstorul ortodox*, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2015, pp. 318-322.

Convertirea religioasă duce desigur la o schimbare a conduitei⁷ și la adoptarea unui cod etic riguros. Converteții încetează să mai comită infracțiuni, să mai consume alcool, să fumeze și uneori chiar să mai consume cafea, pe motiv că aceasta produce dependență. Moralitatea se traduce și prin adoptarea unui nou cod vestimentar, vizibil în mod deosebit în rândul femeilor. Femeile trebuie să își acopere capul întotdeauna, să poarte fuste lungi. Nu au voie să fie mândre, să poarte cercei, brățări, bijuterii de aur, lăntșoare și inele.

Comunitățile de converțiți valorizează puternic viața de familie și acest lucru duce la o viață de familie mai pașnică și la o modificare a modului în care bugetul familial este cheltuit. Împreună cu asumarea unei pronunțate etici a muncii, acest lucru îi face pe românii converțiți o veritabilă forță de muncă la nivel local, datorită faptului că necesită o plată mică și sunt persoane de încredere, în rândul persoanelor neșcolarizate sau fără o calificare

Moralitatea nu se oprește doar la practicile sinelui ci este extinsă și la viața comunității și a modului în care relațiile sociale și înrudirea este reconceptualizată. Comunitatea religioasă formează o familie extinsă („frați și surori”) fiecare având datoria de a se ajuta reciproc în toate chestiunile, inclusiv în cele financiare. Conflictele inter-generaționale și inter-familiale trebuie depășite prin intermediul unei etici sociale a iubirii aproapelui, iar viața comunității religioase trebuie să fie impecabilă sub aspect relațional astfel încât acest lucru să evidențieze noua viață spirituală pe care credinciosul o duce.

Deși penticostalii sunt de acord cu căsătoriile inter-etnice, acest lucru duce de cele mai multe ori la mobilitate socială, ei resping în mod radical căsătoriile inter-confesionale. Viitorul cuplu trebuie să fie „născut din nou”, și trebuie să împărtășească aceleași idealuri și valori ale întregii comunități. Mulți pastori refuză să-i căsătorească pe cei care nu împărtășesc aceleași credință și dacă respectiva căsătorie are loc în ciuda acestei interdicții, atunci noului cuplu îi este interzis accesul la Cina Domnului, precum și la implicarea în anumite activități ale bisericii. Relațiile sociale sunt astfel puternic reconfigurate, i-au o nouă formă în urma convertirii. Comunitățile penticostale accentuează mult ideea responsabilității fiecărui credincios de a se implica în cadrul bisericii.

Acest lucru este facilitat și de faptul că biserica propriu-zisă este întotdeauna localizată spațial în interiorul „cartierului” lor. Biserica sau „casa

7 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Trăiește și tu după modelul lui Iisus Hristos !”, *Argeșul ortodox*, XI, 2012, nr.562, p.5.

de rugăciune” este întotdeauna o casă simplă unde au loc majoritatea întrunirilor religioase (o parte din aceste întruniri au loc în casele credincioșilor). Casele de rugăciune sunt deschise tuturor rromilor precum și românilor. Conducătorii religioși (pastori, prezbiteri, profeți, predicatori, diaconi etc.) sunt recrutați din interiorul comunității de rromi și acest lucru le permite acest fapt, ceea ce comunitățile religioase de români nu le-ar accepta atât de ușor. Acest lucru duce la o consolidare a puterii comunităților locale de rromi. Biserica locală deține o puternică autonomie în relație cu celelalte comunități de penticostali (rromi și române). Membrii bisericii locale devin astfel agenți semnificațiilor culturale și sociale ale vieții cotidiene⁸.

Creșterea moralității în rândul rromilor

În lume trăiesc aproximativ 30 de milioane de rromi, din care între 10 și 12 milioane trăiesc în Europa, iar circa 6 milioane trăiesc în Uniunea Europeană. Rromii reprezentând cea mai mare minoritate etnică din Europa. În ultimii 10 ani rromii s-au deplasat din Europa Centrală și de Est înspre Vestul și de Nordul Europei pentru a găsi o viață mai bună. Dar cu toate acestea, rromii continuă să fie discriminați în toată Europa. *Tratatul de la Lisabona* abordează drepturile fundamentale ale omului care are la bază convingerea că toți oamenii sunt creați după chipul lui Dumnezeu și au valoare și demnitate egală, indiferent de situația socială, de statut, de rasă, de sex sau de vârstă. Membrii „Eurodiaconia” se ocupă de proiecte speciale pentru a contribui la schimbarea comunităților de rromi, pentru a crea servicii sociale și de sănătate, un element cheie al integrării rromilor în comunitățile noastre⁹.

Sunt patru ramuri importante pentru integrarea și creșterea moralității în rândul rromilor: în domeniul sănătății, al educației, necesității de a avea o locuință, și aceștia să aibă un loc de muncă stabil. Este necesară o incluziune a rromilor în societate, iar elementele care trebuiesc luate în seamă sunt cultura și identitatea rromilor. De aceea, nu trebuie pus accentul pe nevoile materiale ale rromilor, ci pe cele culturale, morale și sociale, pentru faptul că rromii sunt oameni cu o cultură proprie, și au vise și țeluri în viață și ca atare este nevoie de timp și resurse în activitățile destinate comunicării interculturale.

8 Interviu cu Gabriela Ene la data de 26.05.2020, luat de Iordan Dan.

9 Eurodiaconia, *Document de politică. Incluziunea socială a rromilor*, p. 1.

Combaterea discriminării¹⁰ este de asemenea necesară mai ales în țările în care relațiile dintre rromi și populația majoritară au fost deficitare. Pentru a avea o societate caracterizată printr-un nivel social ridicat, este nevoie de o educație¹¹ a populației majoritare în ceea ce privește istoria rromilor și cultura acestora. Cultura¹² poate servi la eliminarea barierelor dintre diferite grupuri în societate. O perspectivă mai mare la nivel global, este de a vedea dincolo de unele nevoi materiale simple la nevoile spirituale și morale. Sprijinul în domeniul spiritual poate să consolideze foarte mult în dezvoltarea personală.¹³ Astfel se poate sprijini procesul de schimbare a mentalității rromilor. Biserica și anumite organizații care sunt asociate bisericii, pot fi elemente cheie în dezvoltarea acestor servicii¹⁴. De exemplu, distincția vestimentară la rromi este o problemă de moralitate, îmbrăcămintea țigănească este considerată de români și alte populații majoritare una exotică.

Hainele rromilor au diferite particularități care capătă o valoare esențială, modul de a se îmbrăca face trimitere la moralitate, de exemplu rromii gabori poartă mustață ca semn al apartenenței la această etnie, de asemenea pălăriile și pantalonii largi și ușori, femeile au fustele viu colorate ca și baticurile. Modurile acestea de a se îmbrăca sunt recunoscute pentru că reprezintă moralitatea unora și a altora¹⁵.

Scăderea infracționalității

O altă latură pozitivă a impactului social și moral pe care l-a avut biserica pentecostală în rândul rromilor a fost scăderea infracționalității. În multe cazuri autoritățile statului nu au putut să rezolve această mare problemă,

10 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

11 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Valences of Education", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

12 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

13 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Aspects of Biblical Philosophy on the Development of World Civilizations", *Scientia Moralitas. International Journal of Multidisciplinary Research* 8 (2023), nr.1, pp. 62-79.

14 Eurodiaconia, *Document de politică. Incluziunea socială a rromilor*, p. 7.

15 Martin Olivera, *Romanes. Tradiția integrării la romii gabori din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Centrul Național de Cultură a Romilor, 2012, pp. 135-136.

dar unde credința în Dumnezeu¹⁶ a atins inimile celor din această etnie, ei au renunțat la faptele lor rele, la infracțiunile pe care le comiteau. Sunt exemple concludente în localitățile unde sunt rromi penticostali, localități în care infracționalitatea a scăzut la limita de jos.

În comuna Dealu Golașei, județul Giurgiu, în anul 2009, a avut loc o întoarcere la Dumnezeu neașteptată. S-au întors la Dumnezeu aproximativ 100 de persoane. În comuna Valea Bădenilor din județul Argeș, a avut loc o mare trezire spirituală. Aceasta s-a întâmplat în anul 2012, când biserica penticostală a fost modificată de trei ori pentru a face față numărului mare de noi membri. Înainte de aceste evenimente de convertire, aveau loc zilnic scandaluri și multe înjunghieri. Apoi s-au botezat 60-70 persoane. Scăderea infracționalității era un lucru aproape de necrezut, deoarece anterior acestor convertiri, poliția din localitate era foarte des apelată pentru a lua atitudine în diverse situații de infracționalitate, iar după un timp au scăzut apelurile către poliție, pentru astfel de cazuri. În ultimii 15 ani, în județul Dâmbovița, a avut loc o scădere a infracționalității, iar printre aceste localități amintim Comuna Cojasca, sat Fântânele, Comuna Băleni Sârbi, orașul Pucioasa și Găesti¹⁷.

Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița -2013 pentru aplicarea Instrucțiunilor M.A.I. nr. 9 din 01.02.2013.

Localități unde sunt rromi penticostali	Localități unde nu sunt rromi penticostali
1. Titu 59,65% rată scăzută	1. Bilciurești 558,08% rată ridicată
2. Butimanu 53,60% rată scăzută	2. Doicești 216,98% rată ridicată
3. Cojasca 24,11% rată scăzută	3. Mătăsar 130,07% rată ridicată
4. Cornești 87,42% rată medie	4. Șelaru 104,91% rată ridicată
5. Corbii Mari 0% rată scăzută	5. Tărtășești 189,72% rată ridicată
6. Ludești 0% rată scăzută	6. I.L. Caragiale 184,94% rată ridicată
7. Sălcioara 60,20% rată scăzută	7. Ocnita 107,16% rată ridicată
8. Conțești 44,98% rată scăzută	8. Costești Vale 170,11% rată ridicată
9. Buciumeni 0% rată scăzută	9. Ulmi 199,86% rată ridicată ¹⁸

16 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Logosul și înțelepciunea", în *Studii de istorie a filosofiei universale*, editat de Alexandru Boboc, N.I.Mariș, XIII, București, Editura Academiei Române, 2005, pp. 295-324.

17 Mărturie comandant de poliție (a vrut sa fie anonim), luat de Iordan Dan la data de 5.06.2020.

18 Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița - 2013.

**Coeficienții de criminalitate specifică
la nivelul județului Dâmbovița -2013 pentru aplicarea
Instrucțiunilor M.A.I. nr. 9 din 01.02.2015.**

Localități unde sunt rromi penticostali	Localități unde nu sunt rromi penticostali
1. Potlogi 22,78% rată scăzută	1. Fieni 113,90% rată ridicată
2. Butimanu 68,34% rată scăzută	2. Doicești 683,37% rată ridicată
3. Cojasca 22,78% rată scăzută	3. Moreni 341,69% rată ridicată
4. Tătărani 22,78% rată medie	4. Pucioasa 136,67% rată ridicată
5. Corbii Mari 22,78% rată scăzută	5. Petrești 113,90% rată ridicată
6. Ludești 22,78% rată scăzută	6. I.L. Caragiale 113,90% rată ridicată
7. Sălcioara 0% rată scăzută	
8. Conțești 68,34% rată scăzută	8. Costești Vale 170,11% rată ridicată
9. Buciumeni 0% rată scăzută	9. Ulmi 199,86% rată ridicată ¹⁹

**Coeficienții de criminalitate specifică
la nivelul județului Dâmbovița - 2013 pentru aplicarea
Instrucțiunilor M.A.I. nr. 9 din 01.02.2019**

Localități unde sunt rromi penticostali	Localități unde nu sunt rromi penticostali
1. Potlogi 32,48% rată scăzută	1. Fieni 357,30% rată ridicată
2. Butimanu 0,00% rată scăzută	2. Crevedia 194,89% rată ridicată
3. Cojasca 0,00% rată scăzută	3. Moreni 259,85% rată ridicată
4. Tătărani 32,48% rată medie	4. Pucioasa 162,41% rată ridicată
5. Corbii Mari 0,00% rată scăzută	5. Răcari 227,37% rată ridicată
6. Ludești 0,00% rată scăzută	6. I.L. Caragiale 194,89% rată ridicată
7. Sălcioara 0,00% rată scăzută	7. Găești 812,04% rată ridicată
8. Conțești 64,96% rată scăzută	8. Ciocănești 129,93% rată ridicată
9. Buciumeni 0,00% rată scăzută	9. Valea Lungă 194,89% rată ridicată ²⁰

19 Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița - 2015.

20 Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița - 2019.

Școlarizarea

După anul 1990, Ministerul Învățământului a transformat Compartimentul pentru minorități naționale într-o Direcție de Învățământ pentru Minorități Naționale. Programul școlar prevedea ca în clasele primare să se studieze și pentru astfel de clase studiul limbii și literaturii rromanii câte 3 ore pe săptămână, de asemenea și practica pedagogică în ultimii ani de studiu (al IV-lea și al V-lea), la clasele primare la care se studiază obiectul limba și literatura rromanii.²¹

Problema școlarizării în rândul populației de etnie rromă este una foarte delicată. Sunt câteva aspecte prin care această populație se adaptează greu în acest domeniu. În primul rând în aceste comunități școlarizarea copiilor face parte din sarcina familiei și a comunității de unde provin. Sarcina socializării revine mamei care este casnică, fraților sau surorilor mai mari, bunicilor sau rudelor din interiorul gospodăriilor sau chiar vecinilor.

Un alt aspect este necunoașterea sau cunoașterea defectuoasă a limbii române, care constituie un impediment, chiar începând cu frecventarea grădiniței. Un alt lucru este diferența de statut social dintre populația de rromi și populațiile majoritare. Acesta este reflectat în îmbrăcăminte, jucării sau chiar prin pachetul de mâncare primit de acasă, ori neacceptarea de către copiii populației majoritare. Toate aceste situații ar putea pune într-o situație umilitoare pe copiii rromilor.

Faptul că unele comunități de rromi sunt izolate și aflate la marginea satelor sau orașelor duce la situația ca între copiii rromi și ceilalți copii să nu existe comunicare, jocuri în comun, prietenii, vizite reciproce și din nou avem de a face cu o piedică în comunicare și socializare. Drumurile impracticabile sau distanța foarte mare și condițiile nefavorabile în cazul comunităților de rromi împiedică frecventarea grădinițelor și a școlilor. Un alt indicator este limba vorbită de copiii rromi în familie, aceștia necunoscând foarte bine limba română, îi determină să nu mai participe la clasele pregătitoare sau la grădiniță²².

Participarea copiilor rromi la grădiniță, vârsta (3-6 ani) este foarte scăzută, numai 17,2% în comparație cu populația de români unde procentul este 67%. Această statistică s-a făcut în anul școlar (1997-1998). Par-

21 Gheorghe Sarău, *Istoricul învățământului pentru rromi*, p. 1.

22 Cătălin Zamfir, Marian Preda, *Rromii în România*, București, Editura Expert, 2002, pp. 107-109.

participarea la grădiniță în rândul copiilor rromi este influențată și de nivelul de trai, de exemplu, din familiile foarte sărace procentajul este 10,9%, din cele sărace, procentul este de 18,7%, din familiile cu o situație economică medie, procentul este 29,5%, iar din familiile bogate, procentul crește la 42,5%. Situația grupelor de vârstă (7-10 ani). În anul școlar 1997-1998 la nivelul populației României era de 94,4%, iar în cazul populației de rromi participarea școlară era de 82,7%. La grupa de vârstă (11-14 ani) participarea școlară pe întreg teritoriul României era de 98%, în timp ce la populația de rromi era doar de 72,4%. De asemenea, în cazul populației cu vârsta între (15-18 ani) gradul de cuprindere în învățământul școlar în perioada 1997-1998 era de 61,6%, iar la populația de rromi de aceeași vârstă era de 47,1%.²³

Există un tablou sintetic al situației școlare care ne arată principalele probleme legate de educația școlară a rromilor, la vârsta școlară între (7-16 ani) astfel: 61,4% se înscriu la școală, dar 11,6% abandonează școala, un alt procent este a celor care nu au fost niciodată înscriși la școală 17,3%²⁴.

Un alt aspect legat de școlarizare este și eșecul școlar, deoarece la examenul de capacitate mulți copii rromi nu au reușit să absolve acest examen. Un alt factor care a fost foarte mult dezbătut este distanța prea mare între instituțiile de învățământ și așezările rurale în care locuiesc rromii. Sunt exemple în care copiii trebuie să meargă și câte 4 km pe jos sau să plătească pentru transport.

Căsătoria timpurie care este o practică din această etnie este un alt motiv pentru abandonul școlar, de asemenea lipsa educației părinților este o altă piedică în devoltarea educațională a copiilor²⁵. Școlarizarea la rromi este văzută ca un instrument prin care copiii pot învăța să citească și să scrie. Acest parcurs școlar se încheie de obicei în ciclul primar. Cazurile de continuare a studiilor la ciclul gimnazial sau chiar universitar sunt o excepție. Procentajul de școlarizare este mai ridicat la băieți decât la fete. Pentru rromi, educația nu reprezintă o valoare, chiar dacă unii rromi sunt conștienți de avantajele învățământului. Rromii care reușesc să depășească limita de studii sunt în mare parte respinși de comunitatea rromă. Părintele în familia rromă are rolul principal în procesul de educație al copilului.

23 *Ibidem*, pp. 106-110.

24 C. Zamfir, M. Preda, *Romii în România*, p. 110.

25 Gabor Fleck, *Vino mai aproape incluziunea și excluziunea romilor în societatea românească de azi*, București, Editura Human Dynamics, 2008, pp. 146-149.

Pentru rromi, a frecventa instituțiile preșcolare nu este un lucru acceptat și promovat în familiile lor. Rromii au multe motive obiective și subiective să abandoneze școala. Principalele cauze de abandon școlar la vârste fragede sunt: migrația și căsătoriile timpurii²⁶.

Există anumite presiuni în sistemul de învățământ actual care îi determină pe copiii rromi să abandoneze școala. Sărăcia, este una dintre ele, locuințele lor sărace reduc din potențialul copiilor de a-și face temele, ei având dificultăți de concentrare, deoarece dorm în camere supra-aglomerate. În cazul populației majoritare densitatea este de 0,8% persoane, iar în cazul romilor este 1,98% persoane. Pe timpul iernii rromii trebuie să adăpostească 3,1 membri/cameră încălzită; 3,4 membri în mediul rural; 2,8 membri în mediul urban; în comparație cu populația majoritară, care are 1,5 membri/cameră încălzită; 1,7 în mediul rural și 1,3 în mediul urban.

Al doilea criteriu este nivelul de educație al părinților care în multe rânduri dacă nu este unul ridicat ei nu își pot ajuta copiii la efectuarea temelor. Un al motiv de abandon este segregarea educațională și un caracter inadecvat în predarea materiilor de la școală a profesorilor față de nevoile elevilor rromi. Existând studii că elevi rromi învață în clase omogene din punct de vedere etnic, cauza este cea a segregării rezidențiale sau politica școlară, care vine prin presiunea părinților ne-rromi²⁷.

Dezvoltarea socială personală

Înainte de anul 1989, politica regimului comunist și cea a Europei de Est, aveau în vedere absorbția rromilor în clasa muncitoare, dar mulți dintre rromi n-au vrut să-și abandoneze modul lor de viață, ca să fie unul similar celor din populația majoritară. Aceștia visau la averi câștigate din jocuri de noroc, vânzarea de cai, dar de fapt ei trăiau într-o sărăcie cruntă, locuiau în maghernițe și ghetouri. Totuși în ciuda acestui statut inferior, rromii reușeau să-și păstreze o imagine demnă și bucuria de a fi rromi. Nu de puține ori acești oameni au întâmpinat dificultăți, deoarece a trece de la viața de sătră, fără griji și libertate, la integrarea socială a fost foarte anevoioasă²⁸.

26 Sergiu Tomșa, (coord.), *Copii romi și accesul lor la servicii, Evaluarea Participativă a Barierei*, București, UNICEF, 2016, p. 209.

27 G. Fleck, *Vino mai aproape incluziunea și excluziunea romilor în societatea românească de azi.*, pp. 146-149.

28 Michael Stewart, *Vremea romilor*, Cluj-Napoca, Institutul pentru Studierea Proble-

În privința surselor de venit principala distincție este delimitarea veniturilor permanente de veniturile nepermanente. Veniturile nepermanente sunt o particularitate a gospodăriilor rromice: 53,4% dintre gospodăriile au venituri nepermanente. Între 1992 și 1998 veniturilor permanente au scăzut la contribuția bugetului gospodăriilor, ceea ce înseamnă o creștere a instabilității veniturilor rromilor. Există venituri din activități pe cont propriu, cum ar fi: unele meserii sau afaceri proprii, ori venituri ocazionale. În această ultimă categorie se includ venituri din: munca de zilier, tăiatul lemnului, vânzarea diferitelor produse, micul comerț (sticle, fructe de pădure), munca în străinătate, practicarea diferitelor munci necalificate sau cu grad minim de calificare sau din activități ilegale²⁹.

Deputatul Petre Florin Manole s-a născut la data de 6 octombrie 1983. Acesta relatează că biserica penticostală a influențat comunitatea rromă sub două aspecte majore: îmbunătățirea coeziunii sociale a grupului, la care se adaugă solidaritatea în familie și a grupului etnic într-o nouă componentă religioasă. De asemenea, în al doilea rând, a adus un plus de ordine și control social complementar către instituțiile laice, dar bazate pe un set de reguli (de inspirație biblică) care a devenit parte integrantă și acceptată de comunitatea rromă. Pe termen mediu, statutul de «dublu minoritari» pe criteriu etnic dar și confesional, care implică riscul autoizolării de alte grupuri sociale și reducerea interacțiunilor cu alte comunități diferite (etnic sau confesional). Acesta poate fi gestionat doar printr-un echilibru dintre educația laică și cea religioasă a generației următoare. Migrația consistentă în Uniunea Europeană, semnificativ mai crescută în comunitățile penticostale, poate fi și ea interogată din perspectiva transformărilor produse de cult. Ea poate fi pusă pe seama coeziunii din interiorul familiilor și grupurilor, dar rămâne un fenomen social încă nedocumentat și nestudiat. De asemenea, influențele pe care le exercită deja contactul cu cultura occidentală, amploarea și implicațiile lor, pot reprezenta primul val de transformare socială de după cel determinat de religie³⁰.

Luncă Sara-Maria (Sara Onoriu), provine dintr-o familie de rromi lăutari, din satul Fântânele, fiind fiica Gabrielei Luncă și lui Ion

melor Minorităților Naționale, 2014, p. 1.

29 Ionica Erevoescu, Sorin Căce, [et al], *Indicatorii privind comunitățile de romi din România*, București, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, 2002, p. 19.

30 Interviu cu deputatul Petre Florin-Manole la data de 21.05.2020, luat de Iordan Dan.

Onoriu. Prin intermediul unui interviu pe care mi l-a acordat, mărturisește despre localitatea Fântânele că acolo nu era un loc în care să spui prea multe despre educație. Traiul fiecărei familii se baza pe îndemânarea fiecăruia de a cânta la un instrument muzical, școala nefiind o prioritate sau chiar de vreun ajutor în perspectiva lor. În general, cetățenii de etnie rromă sunt caracterizați printr-un nivel de educație scăzută, o fire vulcanică și cu un spirit de turmă dezvoltat. Cei mai mulți au un stil tradițional în vestimentație și un vocabular destul de limitat. Atunci când prezența Duhului Sfânt a atins o persoană s-a putut observa schimbarea individului începând din interior dar și în exterior. Dumnezeu prin Duhul Sfânt transformă vieți, caractere, schimbă conduite. El ne învață bunul simț, respectul, educația și dorința de a fi mai buni în fiecare zi, de a dori și a cunoaște mai mult despre El. Tot El a fost cel care a schimbat și stilul vestimentar al tuturor creștinilor penticostali din întreaga noastră comunitate. Dacă la început lăutarii din Fântânele cântau pentru ai distra pe oameni acum îl laudă pe Dumnezeu prin cântările lor deosebite. Înainte să-L cunoască pe Dumnezeu nu conta dacă știau să scrie și să citească, însă după cunoașterea Lui au dorit să învețe să citească și să scrie pentru a putea citi Cuvântul Lui Dumnezeu. Astfel, dacă nu ar fi fost intervenția lui Dumnezeu să le insuflă dorința de a evolua, de a fi mai buni, de a fi un exemplu în societate, dorind să semene cât mai mult cu Hristos, aceștia ar fi rămas la fel. Oamenii din comunitatea Fântânele ar fi fost și azi limitați și cu o slabă educație, dar pentru că Dumnezeu a transformat viețile lor, cei mai mulți dintre ei sunt realizați din puncte de vedere social. Au devenit oameni de afaceri, consilieri, primari, și exemple bune pentru cei din societate cu un caracter vrednic de urmat³¹.

Concluzii

Schimbarea atitudinii în rândul rromilor, provocată de adoptarea credinței penticostale, a fost una considerabilă. Acolo unde anterior existau probleme de încălcare a legii și dezinteres pentru viitor, credința creștină a adus conștientizarea importanței unui scop și rost în viață, determinând astfel pe rromi la abandonarea activităților ilegale și îmbunătățirea comportamentului moral. De asemenea, biserica penticostală a contribuit la educația rromilor, mulți dintre aceștia învățând să citească și să scrie din dorința de

31 Interviul cu Luncă Maria Sara la data de 10.06.2020, luat de Iordan Dan.

a studia Biblia, iar alături de toate acestea au fost îmbunătățite și aspectele legate de igiena personală și comunitară.

Bibliografie:

- BĂNICĂ, Mirel, *Bafta, Devla și Haramul: studii despre cultura și religia romilor*, Iași, Editura Polirom, 2019.
- DIKOL, Christian; DIKOL, Miriam, *Magia țigănească și prezicerea viitorului. Despre ghicit, farmece și invocații, vrăji și alte divinități*, Iași, Editura Esoteris, 2005.
- EREVOESCU, Ionică; CACE, Sorin, et al, *Indicatorii privind comunitățile de romi din România*, București, Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii, 2002.
- FLECK, Gabor; COSIMA, Rughiniș, *Vino mai aproape - Incluziunea și excluziunea romilor în societatea românească de azi*, București, Human Dynamics, 2008.
- FRASER, Angus, *Țigani. Originile, migrația și prezența lor în Europa*, București, Humanitas, 2017.
- GHEORGHE, Nicolae, *O viață dedicată romilor*, București, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2016.
- GRIGORE, Delia [el al], *Evaluarea politicilor publice educaționale pentru romi*, Buzău, Alpha Mdn, 2009.
- HORVÁTH, István (ed.), *Raport de cercetare – SocioRoMap. O cartografiere a comunităților de romi din România*, Cluj-Napoca, Ed. Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2017.
- FRASER, Angus, *Țigani. Originile, migrația și prezența lor în Europa*, București, Humanitas, 2017.
- HORVÁTH, István (ed.), *Raport de cercetare – SocioRoMap. O cartografiere a comunităților de romi din România*, Cluj-Napoca, Ed. Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2017.
- HORVÁTH, István; NĂSTASĂ, Lucian, *Rom sau țigan – Dilemele unui etnonim în spațiul românesc*, Cluj-Napoca, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2012.
- IONAIID, Radu; KASO, Michell; MIHAI-CIOABĂ, Luminița, *Tragedia romilor deportați în Transnistria 1942-1945*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- IONEL, Niculae, *Balada la lăutarii din Fântânele*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2006.

- IONESCU, Vasile; NEACȘU, Mihai, *Deportarea romilor în Transnistria. Mărturii - documente*, București, Editura Centrului Național de Cultură a Romilor Romano Kher, 2016.
- LUNCĂ, Gabi, Onoriu, Ion, *Povestea vieții noastre*, Medgidia, Succeed Publishing, 2010.
- MAXIMOFF, Mateo (trad.), *E Nevi Vasta Ai Le Psalmi*, București, 2015.
- MIRCEA, Ion-Radu, *Robia Țiganilor în țările române: Moldova – Romii din România: studii și documente istorice*, București, Editura Centrului romilor pentru politici publice Aven Amentza, 2000.
- NASTASĂ-MATEI, Irina, (coord.), *Romii din România; identitatea și alteritate. Manual auxiliar didactic*, Cluj-Napoca, Școala Ardeleană, 2016.
- NASTASĂ, Lucian; VARGA, Andrea (ed.), *Minorități etnoculturale mărturii documentare - Țigani din România (1919-1944)*, Cluj-Napoca, Fundația CRDE, 2001.
- OLIVERA, Martin, Romanes, *Tradiția integrării la romii gabori din Transilvania*, Cluj-Napoca, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2012.
- PETCUȚ, Petre; GRIGORE, Delia; SANDU, Mariana, *Istoria și tradițiile romilor*, București, Editura Ro Media, 2003.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Natura și scopul Legii Morale a celor sfinte Zece Porunci", *Păstorul ortodox*, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2015, pp. 318-322.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Precum Eu v-am iubit pe voi, să vă iubiți unul pe altul !", *Argeșul orthodox*, IX, 2010, nr. 467, p.7.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Aspects of Biblical Philosophy on the Development of World Civilizations", *Scientia Morali-tas. International Journal of Multidisciplinary Research* 8 (2023), nr.1, pp. 62-79.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Logosul și înțelepciunea", în *Studii de istorie a filosofiei universale*, editat de Alexandru Boboc, N.I.Mariș, XIII, București, Editura Academiei Române, 2005, pp. 295-324.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Plea for Human Dignity", *Scientia Morali-tas. Human Dignity - A Contemporary Perspectives*, The Scientia Morali-

tas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.

- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Misiunea Bisericii în societate", *Timotheus – Incursiuni Teologice Tematice* 4 (2), 2017, pp. 57-76.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Biserica lui Dumnezeu, sursa unui Râu al Vieții și al Vindecării", *Argeșul orthodox*, 2012, XI, nr.564.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Trăiește și tu după modelul lui Iisus Hristos!", *Argeșul ortodox* XI, 2012, nr.562, p.5.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Valences of Education", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- SALA, Gabriel, *Neamul ȝiganilor gabori: istorie, mentalități, tradiții*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2007.
- SALA, Gabriel, *Romii în vârtoarea istoriei*, Târgu Mureș, 2014.
- SANDU, Sorin, Aurel (trad.), *JEKH RĂT LISĂME, O noapte furtunoasă în limba romani*, București, Editura Vanemonde, 2012.
- SARĂU, Gheorghe, *Curs practic de limba romani*, București, Centrul Național de Cultură a Romilor, 2015.
- SARĂU, Gheorghe, *Floarea rromă, I rromani luludi*, București, Editura Vanemonde, 2016.
- SARĂU, Gheorghe, *Rromii, India si Limba Rromani*, București, Editura Kriterion, 1997.
- STEWART, Michael, *Vremea romilor*, Cluj-Napoca, Editura Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2014.
- STOENESCU, Alex-Mihai, *Țiganii din Europa și din România – studiu imagologic*, București, Editura Rao, 2015.
- ZAMFIR, Cătălin, Preda Marin, *Romii din România*, București, Editura Expert, 2002.
- TOMȘA, Sergiu, (coord.), *Copiii romi și accesul lor la servicii, Evaluarea Participativă a Barierei, București, UNICEF, 2016, p. 209.*

Webografie:

- Petcuț, Petre, *Istoria rromilor*, <http://oldsite.edu.ro/index.php?module=uploads&func=download&fileId=1626> ; accesat la data de 4.04.2020.
- Eurodiaconia, *Document de politică. Incluziunea socială a romilor*, https://eurodiaconia.org/wordpress/wp-content/uploads/2015/08/2014-pp-on-roma-inclusion_romanian.pdf; accesat la data de 25.05.2020.
- Coeficienții de criminalitate specifică la nivelul județului Dâmbovița <https://db.politiaromana.ro/ro/informatii-publice/evaluarea-riscului-la-securitatea-fizica> ; accesat la data de 1.06.2020.

Interviuri, mărturii:

- *Interviu* cu Luncă Maria Sara la data de 10.06.2020, luat de Iordan Dan.
- *Interviu* cu Gabriela Ene la data de 26.05.2020, luat de Iordan Dan.
- *Interviu* cu deputatul Petre Florin-Manole la data de 21.05.2020, luat de Iordan Dan.
- *Mărturie personală*, Iordan Dan, la data de 20.01.2020.
- *Mărturie comandant de poliție* (a vrut să fie anonim), luat de Iordan Dan la data de 5.06.2020.